

Hatvanéves „a legsemmitmondóbb című” magyar irodalmi folyóirat

Az Irodalmi Szemlének annyi korszaka volt, hogy nem beszélhetünk egyetlen történetről

JUHÁSZ KATALIN

Talán nem túlzás, hogy a történelem szelével csapathatták meg magukat mindazok, akik részt vettek az Irodalmi Szemle alapításának 60. évfordulója alkalmából rendezett kerekasztal-beszélgetésen, ahol volt és mostani szerkesztők, munkatársak találkoztak.

A magyar nagykövetség épületébe költözött Pozsonyi Magyar Intézet „nagyterme” inkább egy szélesebb folyosóra hasonlít, mint nagyteremre, de ezt már megszokhatták a kitartó látogatók. Ezúttal mégis sikerült úgy berendezni a teret, hogy méltó legyen ilyen komoly eszmecserehez. A középre helyezett asztalnál legendás irodalmárok és fiatal(abb) kollégáik foglaltak helyet – ilyen összeállításban először a történelem során.

Már megint a történelem, grimaszolhatnának önök joggal, ám úgy véljük, nem túlzás ez a súlyos szó, hiszen kevés irodalmi folyóirat mondhatja el magáról a magyar nyelvterületen, hogy megélte a hatvanéves évfordulót.

A 80+ korosztályt két volt szerkesztő képviselte: Koncsol László és Tózsér Árpád. Mindketten a legnehezebb érában dolgoztak az Irodalmi Szemlénél, és mindketten kiemelték Dobos László kulcsfontosságú szerepét a lap megalapításában. Aznap este szerencsére mindketten anekdotázó kedvükben voltak. Koncsol például elmesélte, hogyan ismerkedt meg a rettegett Sárkány elvtársal, illetve hogyan vette maga mellé harmadik szerkesztőnek az addig papírgyári munkásként dolgozó Varga Imre költőt, akit hippy frizu-

Fókuszban az Irodalmi Szemle

(A szerző felvétele)

rája miatt eleinte sokan nőnek néztek a félhomályos szerkesztőségben.

Tózsér Árpád Kossuth-díjas költő, irodalomtörténész, aki a kilencvenes években talán elsőként vetette fel, hogy szlovákiai magyar irodalom, mint olyan, nem létezik, azaz csak magyar irodalomról érdemes beszélni, kihasználta az alkalmat a lap címének kritizálására. Szerinte kész csoda, hogy ilyen szürke, semmitmondóan unalmas címmel hatvan évet megért ez a folyóirat, illetve sok mindent elárul a hazai magyar közegről, hogy máig nem változtatták meg az Irodalmi Szemle címét.

Tóth László egykori főszerkesztő szerint már annak idején sem arról volt szó, hogy a lap jól el lett volna a

maga kis szemétdobján, hanem a magyarországi kritika egyszerűen nem vett tudomást a Szlovákia területén élő és alkotó szerzőkről, akiknek még a hetvenes években is nehéz volt bekerülniük az anyaországi irodalmi lapokba.

A mai középmezőny képviselője, N.Tóth Anikó író, aki a kilencvenes évek elején publikált először a lapban, más perspektívából látja ezt a problémát is, hiszen a rendszerváltás utáni generáció számára a szabadság élménye új tartalommal töltötte meg ezt a lapot, azaz kisebb dolguk is nagyobb volt annál, mint hogy a címét elemezzék. Németh Zoltán, a jelenlegi szerkesztők egyike osztja ezt a véleményt, hozzátéve, hogy

egy-egy folyóirat sikerét ma már nem a címe határozza meg, hanem a „brand” menedzselése, és az Irodalmi Szemle az utóbbi években az egész magyar nyelvterületen jól csengő, sikeres brandnek számít. Nagy nevek közöl, komoly szakmai érdeklődésre számot tartó tematikus lapszámjai jelennek meg, és lelkes, kreatív közösséget vonzott maga köré.

Ez egyébként először a hatvanas évek második felében volt így, amikor a Magyarországon üldözött szerzők itt találtak közlési lehetőséget, nem beszélve a leghaladóbb francia, lengyel, német világirodalmi nagyságok állandó jelenlétéről a lapban, fordítások formájában. Né-

meth Zoltán szerint ezt ma már nem lehetne megvalósítani – szerzői jogi és anyagi okokból. (Privát megjegyzés: jelenleg az is kisebb csodának számít, hogy a leghaladóbb magyarországi szerzők egyáltalán hajlandók közölni abban a lapban, amely a támogatási rendszer akadozása miatt fél évvel később tud csak honoráriumot fizetni nekik. És az sem normális, hogy a lapot kiadó Madách Egyesület képtelen fő állásban foglalkoztatni legalább a főszerkesztőt, aki most munka mellett, szó szerint a térdén csinálja a lapot).

Száz Páltól azt is megtudhattuk, milyen érzés volt szerzőből szerkesztővé avasználni, a lap külleméért felelős Gyenes Gábor pedig grafikai műhelytitkokat osztott meg az érdeklődőkkel. Az egykori főszerkesztők közül talán Szalay Zoltán mondta ki a kulcsmondatot aznap este, hogy tudniillik az Irodalmi Szemlének annyi különböző korszaka volt az elmúlt évtizedek folyamán, hogy lehetetlen egyetlen lineáris történetként kezelni az elmúlt hatvan évet.

A jelen lévők közül többen úgy vélik, érdemes lenne kötetbe gyűjteni az egykori szerkesztők visszaemlékezéseit, anekdotáit, hogy ezek megmaradjanak az utókor számára. A Madách Egyesület képviselőjében jelen lévő Csanda Gábor örömmel fogadta az ötletet, ahogy a jelenlegi főszerkesztő, Mizser Attila is. Ő egyébként olyan váltófutásnak látja a lap működését, amelyben most épp ő fut, a terepviszonyokhoz alkalmazkodva, és abban az örök félelemben, hogy pont az ő „futása” alatt szakad meg a hagyomány, és nála marad a stafétabot. Nos, tiszta szívből kívánjuk neki, hogy nyolcvanévesen ő lehessen egy ehhez hasonló jubileumi kerekasztal-beszélgetés doyenje.

A Napfoltok Pozsonyban

Pozsony. Holnap 19 órától vendégszerepel a LAB Színházban (Svorad u. 4.) a Komáromi Jókai Színház és a pozsonyi Színművészeti Egyetem közös produkciója, a Napfoltok című előadás.

Leopold Laloha darabját az intézményben frissen végzett rendező, Rédlí Károly állította színpadra. A négy szereplő közül hárman, Hostomský Fanni, Melecsky Kristóf és Béhr Márton szintén az egyetem hallgatói, utóbbi több fontos

szerepet játszott már Komáromban. A Jókai Színház társulatát Skronka Tibor képviseli.

Három ember különleges kapcsolata fonódik össze egy lázas éjszakán. A tét: a múlt, a jelen, s talán a jövő. Tragikomikus helyzetek fűzik össze őket, s a kérdés: van-e kiút a bosszú és a gyűlölet útvesztőjéből, megmentheti-e a szerelem és a szeretet a lelkeket? Azt is láthatjuk, mennyi bonyodalmat tud okozni két ellopott bőrönd. (juk)

Hostomský Fanni és Skronka Tibor

(Kiss Gábor Gibbó felvétele)

Márciusban kalapács alá kerül George Michael műgyűjteménye

London. Árverésre bocsátja a Christie's aukciósház március közepén a három éve elhunyt George Michael popénekes műgyűjteményét, benne a leghíresebb kortárs brit képzőművészek alkotásaival.

Az árverés több mint 200 tételre között szerepelnek Damien Hirst, Tracey Emin és Sarah Lucas munkái, akik George Michaelhez hasonlóan az 1980-as és 1990-es években felrázták a brit művészeti életet.

A gyűjteményt „Nagy-Britannia 1990-es évekbeli portréjának” nevezte Christian Albu, a Christie's képviselője. „George Michael ünnepegni akarta azt az időszakot, amikor új életet leheltek Londonba és elkezdte vásárolni azoknak a képzőművészeknek az alkotásait, akikkel barátságot kötött” – tette hozzá. Felidézte, hogy a popsztárt bemutatták például Tracey Eminnek, aki megismertette őt kollégáival. Járt a műtermeikben, a képzőművészek pedig jártak a koncertjeire.

Michael Craig-Martin pop-art portréja a popsztárról

(Képtár) (MTI)

A tételek között szerepel Damien Hirst The Incomplete Truth című műve, ami egy üvegtartály benne egy formaldehidben megőrzött galamb-

bal, amelynek értékét 1-1,5 millió fontra becsülik a szakértők. A gyűjteményben szerepel Michael Craig-Martin, a Fiala Brit Művészek alkotócsoport mentorának több munkája, köztük egy George Michaelről készült pop-art stílusú portré is.

Christian Albu elmondta, hogy a gyűjtemény George Michael humorérzékét is felfedi. Amikor az énekest 1998-ban Los Angelesben letartóztatták szeméremérettő magatartás miatt, a karrierjét veszélyeztető esetet kifigurázta Outside című videójában. Ekkor vette meg Craig-Martin három művét is a Szex, az Isten című alkotásokat és egy olyat, amelyen bilincsek vannak.

A március 14-i londoni árverés előtt a Christie's külföldi körútra viszi a gyűjteményt, bemutatják New Yorkban, Los Angelesben, Hongkongban és Sanghajban. A londoni árverésen 75 tételre lehet licitálni, további 130-ra március 8. és 15. között az interneten. A bevételt George Michael örökségének kezelői jótékonyági célokra fordítják. (MTI)